

Per Bregengaard, Jørgen Lerche Nielsen, Lisbeth Magnussen og Kjeld Mazanti Sørensen, Skolen i Samfundet, København: Samfundsfagsnyt, 1979.

Mangelen på lærebogsstof for den samfundsfaglige gren i gymnasium og HF er betydelig, hvis man ønsker at gå uden for den disciplinorienterede og institutionsprægede undervisning. Derfor kan man kun se positivt på de store bestræbelser, der udfoldes fra Foreningen af lærere i Samfundsfag i gymnasiet og HF for at skabe et materiale for disciplinintegrerede temaorienteret undervisning, især når det erkendes, at forskere og andre nok har svigtet på dette område. Jeg kan også kun have sympati for emnevalget i denne artikelsamling med følgende indhold: Ungdomsuddannelserne, der først og fremmest skildrer fremkomsten af EFG-uddannelserne. Hvad lærer vi i skolen?, som omhandler fagenes funktion og den skjulte lærerplan. Desuden præsenteres et interview med Erhard Jacobsen og et afsnit med titlen: "Man skal anvende det, man lærer". Skolen i dag er et resultat af en historisk proces skal jeg vende nærmere tilbage til. Skolens samfundsmæssige funktion skildrer fire funktioner, kvalificering, socialisering, opbevaring og sortering. Uddannelsen som økonomi-uddannelsesplanlægning er en oversigt over uddannelsesøkonomiske betragtningsmåder, uddannelsesplanlægning samt præsentation af nogle få uddannelsespolitiske synspunkter. Hvem klarer sig? omhandler den sociale skævhed i uddannelsessystemet og værdierne for uddannelsen, hovedsageligt baseret på Socialforskningsinstituttets mange undersøgelser af denne problematik. Den uddannelsespolitiske diskussion er nærmest en materialsamling til belysning af en række væsentlige aktørers synspunkter i udformningen af uddannelsespolitikken. Efter hvert kapitel er opstillet en række spørgsmål til diskussion, forslag til videre undersøgelse og gruppearbejde. Desuden er hvert kapitel forsynet med en supplerende litteraturliste, som oplyser om indhold og sværhedsgrad for den pågældende publikation.

De sidste fire kapitler er præget af en klar fremstilling og udmærket dokumentation af de fremførte påstande, selvom jeg nok mener, at forfatterne har nogle vanskeligheder med funktionsbegrebet i Skolens samfundsmæssige funktioner. For eksempel tales om "reelle funktioner" (p. 73). Hvilke andre kategorier af funktioner findes der? "Ureelle" funktioner?? Til Skolen i dag er et resultat af en historisk proces er en række kritiske kommentarer på sin plads. Forfatterne er her forfaldet til at antage, at popularisering (som er nødvendig i en lærebog) også er simplificering. Som pædagoger burde de vide, at komplicerede problemstillinger ikke kan formidles ved at gøre tingene simple, men den pædagogiske kunst består netop i at gøre det vanskelige tilgængeligt ved at gøre det overskueligt og bruge henvisninger og billeder fra det allerede kendte.

10 UNDP Projekter

Projekt	Land	Ansvarlig organisation	Stiler projektet mod den brede befolknings behov?	Vurderes resultatet positivt?
1. Lærlingskole	Kenya	UNICEF, ILO	Ja	Ja
2. Risdyrkning	Ginea-Bissau	FAO, DANIDA	Ja	Ja
3. Kvindevilkår	Øvre Volta	UNESCO	Ja	Nej modarbejdes lokalt
4. Læreruddannelser	Le Sotho	UNESCO, DANIDA	Ja	Delvis
5. Fødeklínik	Senegal	UNICEF	Ja	Ja
6. Erosion	Senegal	FAO, UNDP	Nej	Nej uoverstigelige vanskeligheder
7. Narkotika	Thailand	UNFCAC, FAO	Nej	Nej uoverstigelige vanskeligheder
8. Forbrugskoopera- tion	Indien	ILO	Nej	Nej uoverstigelige vanskeligheder
9. Sundhedsud- dannelsé	Vietnam	WHO	Ja	Nej modarbejdes lokalt
10. Teknologisk service	Argentina	UNIDO	Nej	Nej modarbejdes lokalt

Per Bregengaard, Jørgen Lerche Nielsen, Lisbeth Magnussen og Kjeld Mazanti Sørensen, Skolen i Samfundet, København: Samfundsfagsnyt, 1979.

Mangelen på lærebogsstof for den samfundsfaglige gren i gymnasium og HF er betydelig, hvis man ønsker at gå uden for den disciplinorienterede og institutionsprægede undervisning. Derfor kan man kun se positivt på de store bestræbelser, der udfoldes fra Foreningen af lærere i Samfundsfag i gymnasiet og HF for at skabe et materiale for disciplinintegrerede temaorienteret undervisning, især når det erkendes, at forskere og andre nok har svigtet på dette område. Jeg kan også kun have sympati for emnevalget i denne artikelsamling med følgende indhold: Ungdomsuddannelserne, der først og fremmest skildrer fremkomsten af EFG-uddannelserne. Hvad lærer vi i skolen?, som omhandler fagenes funktion og den skjulte lærerplan. Desuden præsenteres et interview med Erhard Jacobsen og et afsnit med titlen: "Man skal anvende det, man lærer". Skolen i dag er et resultat af en historisk proces skal jeg vende nærmere tilbage til. Skolens samfundsmæssige funktion skildrer fire funktioner, kvalificering, socialisering, opbevaring og sortering. Uddannelsen som økonomi-uddannelsesplanlægning er en oversigt over uddannelsesøkonomiske betragtningmåder, uddannelsesplanlægning samt præsentation af nogle få uddannelsespolitiske synspunkter. Hvem klarer sig? omhandler den sociale skævhed i uddannelsessystemet og værdierne for uddannelsen, hovedsageligt baseret på Socialforskningsinstituttets mange undersøgelser af denne problematik. Den uddannelsespolitiske diskussion er nærmest en materialsamling til belysning af en række væsentlige aktørers synspunkter i udformningen af uddannelsespolitikken. Efter hvert kapitel er opstillet en række spørgsmål til diskussion, forslag til videre undersøgelse og gruppearbejde. Desuden er hvert kapitel forsynet med en supplerende litteraturliste, som oplyser om indhold og sværhedsgrad for den pågældende publikation.

De sidste fire kapitler er præget af en klar fremstilling og udmærket dokumentation af de fremførte påstande, selvom jeg nok mener, at forfatterne har nogle vanskeligheder med funktionsbegrebet i Skolens samfundsmæssige funktioner. For eksempel tales om "reelle funktioner" (p. 73). Hvilke andre kategorier af funktioner findes der? "Ureelle" funktioner?? Til Skolen i dag er et resultat af en historisk proces er en række kritiske kommentarer på sin plads. Forfatterne er her forfaldet til at antage, at popularisering (som er nødvendig i en lærebog) også er simplificering. Som pædagoger burde de vide, at komplicerede problemstillinger ikke kan formidles ved at gøre tingene simple, men den pædagogiske kunst består netop i at gøre det vanskelige tilgængeligt ved at gøre det overskueligt og bruge henvisninger og billeder fra det allerede kendte.

Begrebet produktionsmåde bruges som analytisk redskab på en helt løsagtig måde til at "forklare", hvordan skolen er blevet udformet, og hvordan den forandres. Jeg kan ikke blive helt klar over, hvilke samfundsvidenskabelige og/eller historiske analyser den følgende fremstilling er bygget på (pp. 59-65), men der er for mig mange nye og interessante oplysninger. Blandt andet spørgsmålet om, hvorfor religionen dominerer hos bonden i feudalsamfundet og fornuften (menes der rationalismen eller den "almindelige bondefornuft"?) hos borgerskabet. Jo, forklaringen er såmænd, at bonden jo er afhængig af vejrligets luner, og det fører nødvendigvis til troen på Gud. Borgerskabet er helt anderledes stillet, idet det "først og fremmest er afhængigt af en række samfundsforhold, som man kan indrette mere eller mindre fornuftigt" (sic) (p. 61). Troen trænges altså tilbage af fornuften. Begrebet, samfundsvidenskabelig forklaring, er hermed uvidet med endnu en dimension.

I kapitlet om Hvad lærer vi i skolen? har jeg været meget optaget af meningen med følgende passus: "Nogle mener, at skolen er blevet en marxistisk udklækningsanstalt. Andre mener, at det er her, den borgerlige ideologi formidles. Personligt er vi overvejende tilhængere af det sidste synspunkt. Vores fortolkning af fagene og deres funktion må ses ud fra denne uenighed og kan selvfølgelig diskuteres" (p. 28). Vil det nu sige, at forfatterne anlægger en marxistisk betragtningsmåde og i bekræftende fald, hvad er da indholdet? Gælder denne betragtningsmåde kun dette kapitel, således at forfatterne bærer et andet klædebon i resten af bogen? Hvad skal der lægges i "...overvejende tilhængere..."? Er det ikke sådan, at den slags unuancerede sondringer mellem "noget" marxistisk og "noget" borgerligt og en dulgt bekendelse(?) til det første, kun er medvirkende til at befæste de personer i deres opfattelse, som mener, at skolen er en marxistisk udklækningsanstalt?

Også en række betragtninger omkring kildekritikkens stigende anvendelse i historieundervisningen har jeg vanskeligt ved at forstå. "Tendensen til at lægge mere vægt på indlæringen af tekniske færdigheder kan ses ved en stærkt forøget vægt på kildekritik (p. 31)". Dette har efter forfatterens mening ført til en teknokratisering af historieundervisningen. Jeg mener tværtimod. Kildekritik kan nok kaldes en teknik, men et af teknikkens mål er dog at skabe en kritisk holdning til de vilkår, hvorunder vores viden om historiske forhold bliver til. Dvs. gennem kildekritikken søger man om bag "de givne kendsgerninger" i stedet for blot at tage dem til efterretning. At tale om teknokratisering i den forbindelse er i bedste fald begrebsforvirring.

Peter Foverskov